

N:o 228.

Af herr **K. A. Staaff m. fl.**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åvägbringande af en effektiv kontroll öfver lagars och författningars efterlefnad inom armén och flottan.*

Frågan om åstadkommande af en permanent effektiv kontroll öfver landets militärväsende — armén som flottan — har af enskild motionär tre särskilda gånger gjorts till föremål för Riksdagens pröfning. I motion till 1901 års riksdag hemställde motionären, att såsom hvilande för vidare grundlagsenlig behandling måtte antagas ett förslag till vissa tillägg till regeringsformen och riksdagsordningen, innehållande bestämmelser i afseende å val af en Riksdagens militieombudsman samt rörande denne ämbetsmans uppgifter och ställning. Motionen blef af konstitutionsutskottet afstyrkt, men mot utskottets utlåtande i ämnet afgafs reservation af fyra dess ledamöter, hvilka ansågo, att utskottet bort föreslå en skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan, det Kungl. Maj:t täcktes åt kommittén för verkställande af en revision af strafflagen för krigsmakten och förordningen om krigsdomstolar etc. uppdraga att jämväl taga under ompröfning i motionen framställda förslag. Första Kammaren biföll utskottets hemställan, hvaremot Andra Kammaren godkände ett under öfverläggningen i kammaren i öfverensstämmelse med nyssnämnda reservation framställt yrkande.

Vid 1903 års riksdag väckte samma motionär förslag därom, att
Bih. till Riksd. Prot. 1908. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 74 Häft. (N:is 228, 229.) 1

Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta allsidigt utreda frågan om upprättande af ett nytt folkrepresentativt ämbete — närmast efter mönstret af justitieombudsmansämbetet — till kontroll öfver landets militärväsende samt för Riksdagen framlägga förslag till de ändringar i gällande grundlagar, hvartill utredningen gäfvade anledning. Äfven denna motion afstyrktes af konstitutionsutskottet. Tio reservanter inom utskottet förenade sig emellertid om en hemställan af innehåll, »att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta allsidigt utreda frågan om åvägabringande, genom utvidgande af redan befintliga institutioner eller genom upprättande af ett särskildt ämbete eller annorledes, af en effektiv kontroll öfver lagars och författningars efterlefnad inom armén och flottan samt för Riksdagen framlägga förslag till de ändringar i gällande grundlagar, hvartill utredningen kunde gifva anledning». Denna hemställan vann Andra Kammarens bifall, under det Första Kammaren biföll utskottets hemställan.

Vid 1904 års riksdag framställde motionären ånyo förslag i ämnet, denna gång med en hemställan af enahanda innehåll som den, hvilken året förut antagits af Andra Kammaren. Förslaget tillstyrktes af konstitutionsutskottet mot nio reservanter, alla tillhörande Första Kammaren, hvilka ville afstyrka detsamma. Utskottets hemställan bifölls af Andra, men afslogs af Första Kammaren.

Motionären hade vidlyftigt motiverat sin vid 1901 års riksdag väckta motion. Därefter tillfogade han åtskilliga ytterligare reflexioner i ämnet vid sin motion till 1903 års riksdag samt bemötte de invändningar, som vid ärendets första behandling gjorts. De tio reservanterna vid 1903 års riksdag motiverade äfven sin reservation. Slutligen märkes 1904 års konstitutionsutskotts motivering för den tillstyrkande hemställan, som då gjordes. Det torde för närvarande vara tillräckligt att hänvisa till dessa motiveringar samt att ytterligare allenast betona följande.

Behovet af en sådan permanent, väl ordnad kontroll, som i de föregående förslagen ifrågasatts, har uppenbart icke aftagit utan tvärtom växt genom senare tiders mångahanda erfarenheter från det militära området. Frågan synes i själfva verket kunna inskränkas till, huru kontrollen bäst och lämpligast må anordnas. Och då vi lika litet som den hittillsvarande förslagsställaren i sina senare motioner samt 1903 års reservanter och 1904 års konstitutionsutskott förorda någon omedelbar lagstiftning, utan allenast vilja kraftigt framhålla nödvändigheten af en allsidig utredning, synes det oss som om alla för försvarsväsendets rätta

skötsel intresserade borde kunna ena sig i ett sådant främjande af den viktiga frågan.

Vi tillåta oss alltså hemställa,

att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta allsidigt utreda frågan om åvägabringande, genom utvidgande af redan befintliga institutioner eller genom upprättande af ett särskildt ämbete eller annorledes, af en effektiv kontroll öfver lagars och författnings efterlefnad inom armén och flottan samt för Riksdagen framlägga förslag till de ändringar i gällande grundlagar, hvartill utredningen gifver anledning.

Stockholm den 10 februari 1908.

<i>Karl Staaß.</i>	<i>Th. af Callerholm.</i>	<i>Fridtjuv Berg.</i>
<i>Ernst Beckman.</i>	<i>Victor Moll.</i>	<i>K. G. Karlsson.</i>
<i>Jakob Pettersson.</i>	<i>Johan Ericsson.</i>	<i>Joh. Ström.</i>
<i>G. Jansson.</i>	<i>S. H. Kvarnzelius.</i>	<i>J. Bromée.</i>
<i>Aug. Henricson.</i>	<i>Karl Starbäck.</i>	<i>Ad. Wiklund.</i>
	<i>Jacob T. Larsson.</i>	
